

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО**

Кафедра фізичного виховання і спортивної медицини

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор з науково-педагогічної роботи
доцент Ірина СОЛОНИНКО

Ірина Солонинко
18 червня 2023 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Фізична реабілітація і спортивна медицина»
ОК 20.6

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 221 «Стоматологія»

Обговорено та ухвалено
на методичному засіданні кафедри
фізичного виховання і спортивної
медицини

Протокол № 18
від 16 травня 2023 р
Завідувач кафедри
доцент Ольга КУНИНЕЦЬ *О.Кунинець*

Затверджено
профільною методичною комісією
гуманітарних дисциплін

Протокол № 2
від 18 травня 2023 р
Голова профільної методичної комісії
професор Ігор ДЕРЖКО *І.Держко*

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: к.мед.н., доцент Леонт'єва З. Р., під загальною редакцією завідувача кафедри фізичного виховання та спортивної медицини к.біол.н., доцента Кунинець О.Б.

РЕЦЕНЗЕНТИ: Дутка Роман Ярославович д.мед.н., професор, завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої медицини №1 Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького; Бичков Микола Анатолійович д.мед.н., професор, професор кафедри терапії №1 і медичної діагностики ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

ВСТУП

ОК 20.6 “Фізична реабілітація і спортивна медицина” складена відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) другого (магістерського) рівня

галузі знань 22 «Охорона Здоров'я»

спеціальності 221 «Стоматологія»

освітньої програми магістр стоматології

Опис навчальної дисципліни (анотація). Фізична реабілітація та спортивна медицина як навчальна дисципліна базується на вивченні студентами анатомії людини, фізіології, патофізіології, пропедевтики внутрішньої медицини, пропедевтики ортопедичної стоматології; забезпечує послідовність та взаємозв'язок з профілактикою стоматологічних захворювань, хірургічною стоматологією, ортопедичною стоматологією, неврологією, нейростоматологією та іншими предметами навчального плану, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосування знань з фізичної реабілітації та спортивної медицини в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності; навчає ефективно та своєчасно використовувати засоби фізичної реабілітації в комплексному відновному лікуванні хворих стоматологічного профілю; забезпечує попередження передпатологічних та патологічних станів, що виникають при нераціональному застосуванні фізичних вправ; навчає застосовувати індивідуальні рекреаційно-оздоровчі режими рухової активності для профілактики професійних захворювань у лікарів-стоматологів.

Експерти ВООЗ відзначають, що нині відомо понад 500 стоматологічних захворювань та стоматологічних проявів соматичних хвороб, клінічний перебіг яких нерідко супроводжується тяжкими фізичними й психологічними стражданнями. Захворювання, механічні ушкодження, дефекти чи аномалії розвитку щелепно-лицевої системи часто призводять до глибокого порушення життєво-важливих функцій людини, таких як зовнішнє дихання, жування, ковтання, мовлення та міміка, що негативно впливає на функціонування організму в цілому, суттєво пригнічує психологічний стан хворих, спотворює естетичний вигляд обличчя. Саме тому, для попередження або щонайшвидшого усунення зазначених функціональних розладів дуже важливо в комплексному лікуванні стоматологічних хворих застосовувати засоби фізичної реабілітації.

Провідним засобом фізичної реабілітації є лікувальна фізична культура (ЛФК). ЛФК – найбільш активна, цілеспрямована і дієва складова реабілітаційних і профілактичних заходів, яка не має рівноцінних аналогів за своїм природно-біологічним впливом і тому відіграє головну роль серед засобів немедикаментозного відновного лікування. Недооцінка і недостатнє або несвоєчасне застосування засобів фізичної реабілітації в комплексному лікуванні хворих стоматологічного профілю часто призводить до суттєвого збільшення термінів їх одужання, виникнення важких ускладнень, і, навіть, до стійкої втрати працездатності. Дуже важливим є раннє, своєчасне призначення засобів фізичної реабілітації, особливо при гнійно-запальних процесах в щелепно-лицевій ділянці, відкритих та закритих зламах щелеп, травматичних ушкодженнях, в т.ч. опіках, м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки, контрактурах висково-нижньощелепних суглобів, невриті лицевого чи трійчастого нервів, при реконструктивно-відновних операціях з приводу незрощення верхньої губи та піднебіння й інших хірургічних втручаннях на м'яких і кісткових тканинах лицевого скелету, при аномаліях розвитку прикусу, функціональних порушеннях та вродженій патології зубо-щелепної системи у дітей. Особливої уваги заслуговує призначення спеціальних фізичних вправ під час консервативного лікування, а також на етапах до- та післяопераційного втручання, які вибірково поєднуються із загальнозміцнюючими і дихальними вправами, засобами загартування та преформованими фізичними чинниками з урахуванням: клінічного перебігу захворювання, супутньої патології, а також з урахуванням індивідуальних особливостей організму на різних етапах фізичної реабілітації; Не менш важливим є використання засобів фізичної культури і реабілітації для профілактики або функціонального лікування професійних захворювань у лікарів-

стоматологів, особливо це стосується порушень постави, сколіозу, остеохондрозу хребта, варикозного розширення вен нижніх кінцівок, захворювань системи кровообігу, органів дихання та іншої патології. Отже, якісна підготовка лікаря-стоматолога неможлива без досконалого оволодіння основами фізичної реабілітації і спортивної медицини.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання семестр	Вид контролю
	Всього	Аудиторних			
		Лекцій (год.)	Практичних занять (год.)		
Назва дисципліни: Фізична реабілітація та спортивна медицина	1 кредит / 30 год.	4	10	16	III курс (6 семестр) залік

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Фізична реабілітація та спортивна медицина» є науково обґрунтоване нормування фізичної активності в комплексному лікуванні захворювань, профілактиці їх загострень і ускладнень, відновленні належної якості життя хворої людини. Також предметом вивчення «Фізичної реабілітації та спортивної медицини» є: морфо-функціональний відбір для занять тим чи іншим видом спорту відповідно до генетично і фенотипно зумовленими можливостями індивідууму; забезпечення якісного поглибленого диспансерного обстеження, включаючи допуск до змагань на підставі оцінки стану здоров'я; впровадження сучасних методів діагностики в систему медичного моніторингу за спортсменами; підвищення рівня та якості медичного забезпечення шляхом створення уніфікованої програми медичного забезпечення спортсменів вищої кваліфікації на всіх рівнях спортивної діяльності, включаючи тренування і змагання; створення єдиної стандартної системи збору та аналізу результатів обстеження спортсменів з дотриманням принципу конфіденційності; профілактика і лікування захворювань і травм спортсменів в процесі їх професійної діяльності; розробка сучасних методів ранньої діагностики і лікування перенапруження; контроль за функціональним станом спортсменів в умовах обраної спортивної діяльності; корекція функціонального стану і після навантажувального відновлення спортсменів; впровадження сучасних методів досліджень у спеціалізовані види діяльності спортсменів, що дозволяють кількісно оцінювати функціональні можливості організму; оптимізація біомеханічних досліджень, спрямованих на підвищення спортивних досягнень; контроль за застосуванням у спорті лікарських препаратів.

Міждисциплінарні зв'язки: Фізична реабілітація та спортивна медицина як навчальна дисципліна базується на вивченні студентами анатомії та фізіології людини, медичної біології, біологічної хімії, пропедевтики внутрішньої медицини, терапії, ряду профільних стоматологічних дисциплін, таких як терапевтична, хірургічна та ортопедична стоматологія, фізичного виховання й інтегрується з цими дисциплінами; закладає основи нормування фізичної активності в комплексному лікуванні захворювань, профілактиці їх загострень і ускладнень, відновленні належної якості життя хворої людини поліпшення рівня життя та профілактики порушення функцій в процесі життєдіяльності; забезпечує впровадження сучасних методів діагностики в систему медичного моніторингу за спортсменами, розробку сучасних методів ранньої діагностики і лікування перенапруження; контроль за функціональним станом спортсменів в умовах обраної спортивної діяльності, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосувати знання з

фізичної реабілітації та спортивної медицини в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. Метою навчальної дисципліни є формування у студентів цілісного уявлення про можливості, форми і методи медичного контролю при проведенні фізичної реабілітації, розуміння значення своєчасного застосування засобів фізичної реабілітації в комплексному лікуванні і реабілітації хворих стоматологічного профілю, а також в попередженні професійних захворювань у лікарів-стоматологів.

Кінцева мета навчальної дисципліни «Фізична реабілітація та спортивна медицина» вищих медичних навчальних закладів впливає із мети освітньої та професійної підготовки випускників вищого медичного навчального закладу та визначається змістом теоретичних знань, методичної підготовки, практичних умінь і навичок, якими повинен оволодіти лікар-спеціаліст.

Студент оволодіває обов'язковими практичними навичками:

1. Засвоїти основні завдання, форми й особливості медичного контролю під час занять фізичними вправами.
2. Оволодіти методикою комплексного лікарського обстеження, включаючи дослідження та оцінку фізичного розвитку, функціональних здібностей організму та стану здоров'я людини.
3. Оволодіти методикою діагностики ступеня функціональних розладів зубо-щелепної системи у хворих стоматологічного профілю.
4. Аналізувати дані обстеження та формувати лікарський висновок.
5. Визначати мету, завдання, основні засоби та методичні принципи фізичної реабілітації.
6. Знати визначення і особливості методу ЛФК та пояснювати механізми лікувальної дії фізичних вправ.
7. Здійснювати вибір оптимального режиму рухової активності для хворих стоматологічного профілю залежно від етапу та періоду фізичної реабілітації, а також з урахуванням толерантності до фізичного навантаження.
8. Призначати засоби ФР з урахуванням індивідуальних особливостей організму, клінічного перебігу захворювання та функціональних розладів зубо-щелепної системи у хворих стоматологічного профілю.
9. Вміти вибирати засоби ФР та застосовувати оптимальні методики ЛФК при гнійно-запальних процесах в щелепно-лицевій ділянці, відкритих та закритих зламах щелеп з урахуванням методу фіксації уламків, при травматичних ушкодженнях, в т.ч. опіках, м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки, контрактурах висково-нижньощелепних суглобів, невриті лицевого чи трійчастого нервів, при реконструктивно-відновних операціях з приводу травм м'яких і кісткових тканин лицевого скелету, видалення новоутворень, незрощення верхньої губи та піднебіння та ін., при аномаліях розвитку прикусу, функціональних порушеннях і вроджених вадах зубо-щелепної системи у дітей.
10. Оволодіти засобами ФР з урахуванням індивідуальних особливостей організму з метою профілактики професійних захворювань лікарів стоматологів.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни:

Для досягнення мети фізичного виховання студентів передбачається комплексне вирішення наступних задач:

1. Визначати ключові поняття фізичної реабілітації і спортивної медицини як клінічної дисципліни.

2. Вміти аналізувати і прогнозувати вплив фізичних навантажень на організм людини за даними медичного контролю та призначати рухові режими і засоби фізичної реабілітації відповідно до стану здоров'я, характеру функціональних розладів зубо-щелепної системи, функціональних здібностей організму та толерантності до фізичних навантажень.
3. Вибирати і застосовувати методи фізичної реабілітації в комплексному лікуванні хворих стоматологічного профілю для більш швидкого відновлення здоров'я, збереженні якості життя та попередження або ліквідації наслідків патологічного процесу.
4. Вміти оцінювати ефективність застосування засобів фізичної реабілітації.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей:**

- Інтегральні:

Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини.

Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- Загальні компетентності спеціальності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність спілкуватися англійською мовою.

ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК 1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ФК 2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

ФК 3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.

ФК 4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

ФК 5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

ФК 6. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

ФК 7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.

ФК 8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.

ФК 9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

ФК 10. Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.

- ФК 11. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.
 ФК 12. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
 ФК 13. Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
 ФК 15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.
 ФК 16. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛО.
 ФК 17. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.
 ФК 18. Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентність (Класифікація компетентностей за НРК)	Знання	Уміння/	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.					
Загальні компетентності					
ЗК1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
ЗК 2.	Знання розуміння предметної області розуміння професійної діяльності.	та та Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії

		мислення та проведення досліджень	етичної відповідальності		
ЗК 3.	Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
ЗК 4.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	Удосконалення володіння українською мовою. Використання іноземних мов у професійній діяльності	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
ЗК 5.	Здатність спілкуватися англійською мовою.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
ЗК 6.	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та

		сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	потребують нових стратегічних підходів
ЗК 9.	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
ЗК 11	Здатність працювати в команді.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
ЗК 12	Прагнення до збереження навколишнього середовища.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії

			аспектів соціальної та етичної відповідальності		
ЗК 13	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
ЗК 15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії
Фахові компетентності спеціальності (ФК):					
ФК1.	Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або

	аналізувати клінічні дані.	знань	середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	оцінювання результатів діяльності команд та колективів
ФК 2.	Споможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
ФК 3.	Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
ФК 4.	Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб,	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних

	щелепно-лицевої області.		інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур	які навчаються	підходів
ФК 5.	Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
ФК 6.	Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
ФК 7.	Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів

	соматичними захворюваннями.		соціальної та етичної відповідальності		
ФК 8.	Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
ФК 9.	Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
ФК 10	Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів

ФК 11.	Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
ФК 12.	Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
ФК 13.	Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
ФК 15.	Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання

			наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності		результатів діяльності команд та колективів
ФК 16.	Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЮ.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
ФК 17.	Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії
ФК 18.	Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Розподіл результатів навчання за видами навчальної діяльності

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
ЗК 1 – 6, 9, 11-13,15 ФК 1 –13, 15 – 18	ПРН 1 –12, 14 -23	Фізична реабілітація та спортивна медицина

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПРН 1. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2).

ПРН 2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).

ПРН 3. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН 4. Визначати остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).

ПРН 5. Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4).

ПРН 6. Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.

ПРН 7. Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань.

ПРН 8. Визначати підхід, план, вид та принцип лікування стоматологічного захворювання (за списком 2) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 9. Визначати характер режиму праці, відпочинку та необхідної дієти при лікуванні стоматологічних захворювань (за списком 2) на підставі попереднього або остаточного клінічного діагнозу шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 10. Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 11. Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).

ПРН 12. Організувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення, військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. воєнного стану, під час

розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення.

ПРН 14. Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.

ПРН 15. Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.

ПРН 16. Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

ПРН 17. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

ПРН 18. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.

ПРН 19. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

ПРН 20. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

ПРН 21. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6).

ПРН 22. Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 7).

ПРН 23. Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 4) в умовах обмеженого часу (за списками 6, 7).

Результати навчання – сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти.

У результаті вивчення дисципліни «Фізична реабілітація та спортивна медицина» студент повинен:

I. Оволодіти сучасними знаннями щодо:

- основних завдань, форм й особливостей медичного контролю під час занять фізичними вправами.
- методики комплексного лікарського обстеження, включаючи дослідження та оцінку фізичного розвитку, функціональних здібностей організму та стану здоров'я людини.
- методики діагностики ступеня функціональних розладів зубо-щелепної системи у хворих стоматологічного профілю.

II. Вміти застосовувати знання у практичних ситуаціях:

1. Аналізувати дані обстеження та формувати лікарський висновок.
2. Визначати мету, завдання, основні засоби та методичні принципи фізичної реабілітації.
3. Знати визначення і особливості методу ЛФК та пояснювати механізми лікувальної дії фізичних вправ.
4. Здійснювати вибір оптимального режиму рухової активності для хворих стоматологічного профілю залежно від етапу та періоду фізичної реабілітації, а також з урахуванням толерантності до фізичного навантаження.
5. Призначати засоби ФР з урахуванням індивідуальних особливостей організму, клінічного перебігу захворювання та функціональних розладів зубо-щелепної системи у хворих стоматологічного профілю.
6. Вміти вибирати засоби ФР та застосовувати оптимальні методики ЛФК при гнійно-запальних процесах в щелепно-лицевій ділянці, відкритих та закритих зламах щелеп з

урахуванням методу фіксації уламків, при травматичних ушкодженнях, в т.ч. опіках, м'яких тканин щелепно-лищевої ділянки, контрактурах висково-нижньощелепних суглобів, невриті лищевого чи трійчастого нервів, при реконструктивно-відновних операціях з приводу травм м'яких і кісткових тканин лищевого скелету, видалення новоутворень, незрощення верхньої губи та піднебіння та ін., при аномаліях розвитку прикусу, функціональних порушеннях і вроджених вадах зубо-щелепної системи у дітей.

7. Оволодіти засобами ФР з урахуванням індивідуальних особливостей організму з метою профілактики професійних захворювань лікарів стоматологів.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 30 години (10 годин практичних занять, 4 години лекцій, 16 годин самостійної роботи студентів) 1 кредит ЄКТС.

3. Структура навчальної дисципліни «Фізична реабілітація і спортивна медицина»

Тема	Лекції	Практичні заняття	СРС	Інд. робота
Тема 1. Комплексне лікарське обстеження під час занять фізичними вправами. Дослідження та оцінка фізичного розвитку людини. Дослідження та оцінка функціонального стану організму. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я. Лікарський висновок.	2	2	4	-
Тема 2. Загальні основи застосування засобів фізичної реабілітації у хворих стоматологічного профілю. Застосування засобів фізичної реабілітації з метою профілактики та корекції професійних захворювань у лікарів-стоматологів.	2	2	4	-
Тема 3. Фізична реабілітація при гнійно-запальних процесах в щелепно-лищевої ділянці. Фізична реабілітація при зламах щелеп та кісток лищевого скелету.	0	2	2	-
Тема 4. Фізична реабілітація при захворюваннях та контрактурах скронево-нижньощелепних суглобів. Фізична реабілітація при невритах лищевого та трійчастого нервів.	0	2	2	-
Тема 5. Фізична реабілітація при реконструктивних та пластичних операціях у щелепно-лищевої ділянці. Фізична реабілітація при вроджених аномаліях розвитку щелеп та порушеннях прикусу у дітей.	0	2	4	-
Усього годин 30/ 1 кредитів ECTS	4	10	16	-
Підсумковий контроль				Залік

4. Теми практичних занять

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Комплексне лікарське обстеження під час занять фізичними вправами. Дослідження та оцінка фізичного розвитку людини. Дослідження та оцінка функціонального стану організму. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я. Лікарський висновок.	2
2.	Загальні основи застосування засобів фізичної реабілітації у хворих стоматологічного профілю. Застосування засобів фізичної реабілітації з метою профілактики та корекції професійних захворювань у лікарів-стоматологів.	2
3.	Фізична реабілітація при гнійно-запальних процесах в щелепно-лицевій ділянці. Фізична реабілітація при зламах щелеп та кісток лицевого скелету.	2
4.	Фізична реабілітація при захворюваннях та контрактурах скронево-нижньощелепних суглобів. Фізична реабілітація при невритах лицевого та трійчастого нервів.	2
5.	Фізична реабілітація при реконструктивних і пластичних операціях у щелепно-лицевій ділянці. Фізична реабілітація при вроджених аномаліях розвитку щелеп та порушеннях прикусу у дітей.	2
	Разом годин:	10

5. Тематичний план самостійної роботи студентів

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Оформлення призначень з ЛФК в медичній документації. Написання лікарсько-контрольної карти (форма № 061/о) та картки хворого, що лікується відділенні хірургічної стоматології, в кабінеті ЛФК або реабілітаційному центрі (форма №42/о). Формування практичних навичок.	4
2.	Дослідження та оцінка стану зубо-щелепної системи. Особливості застосування лікувального масажу в стоматології.	4
3.	Особливості фізичної реабілітації при опіках і травмах м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки.	2
4.	Завдання лікувальної фізкультури при порушеннях функції лицевого нерва, що виникли внаслідок хірургічного лікування у щелепно-лицевій ділянці.	2
5.	Звукова гімнастика та спеціальні вправи, що мають цілеспрямовану дію на функціонально неповноцінні системи у дітей з вродженими незарощеннями верхньої губи та твердого і м'якого піднебіння.	4
	Разом годин	16

6. Тематичний план лекцій

№	Тема	Кількість
---	------	-----------

п/п		ГОДИН
1.	Комплексне лікарське обстеження під час занять фізичними вправами. Дослідження та оцінка фізичного розвитку людини. Дослідження та оцінка функціонального стану організму. Лікарський висновок.	2
2.	Загальні основи застосування засобів фізичної реабілітації у хворих стоматологічного профілю. Особливості застосування лікувального масажу в стоматології.	2
	Разом годин:	4

7. Індивідуальні завдання – немає

8. Методи навчання

Методи використання слова. Основними видами словесної передачі знань у процесі фізичного виховання є: пояснення, розповідь і бесіда (бесіди вступні; бесіди, спрямовані на повідомлення нових знань, і бесіди для перевірки засвоєних знань і ступеня усвідомленості учнями своїх дій).

Методи забезпечення наочності. До цієї групи методів навчання відносяться показ рухів у натурі або у виді зображень, сприйманих шляхом безпосереднього спостереження. Вивчення функціональних проб завжди супроводжується наочною їх демонстрацією викладачем або студентами під безпосереднім контролем викладача. Практично живий показ завжди супроводжується словесним поясненням. Причому слово в цьому випадку відіграє допоміжну роль. В основному в навчальній роботі застосовується показ засобу лікувальної фізкультури у вигляді фізичної вправи самим викладачем або кимось з студентів. Показ може передувати поясненню, супроводжуватися поясненням або виконуватися після пояснення. Показ досягає мети в тому випадку, якщо рух, який демонструється, гарно видно всім учням, якщо воно виконано технічно правильно, якщо попередньо організовано і правильно спрямована увага учнів.

Методи практичних вправ. У теорії і практиці фізичної реабілітації та спортивної медицини термін «вправа» вбирає в себе два різних поняття: а) засіб фізичної реабілітації, тобто спеціально організована рухова дія; б) метод застосування засобів, суть якого полягає в навмисному, найчастіше багаторазовому повторенні визначених рухових дій з метою нормування фізичної активності в комплексному лікуванні захворювань, профілактиці їх загострень і ускладнень, відновленні належної якості життя хворої людини.

9. Методи контролю

Засвоєння програми фізичного виховання забезпечується цілісною системою контрольних заходів, що включає оперативний, поточний, підсумковий контроль.

Формами і методами поточного контролю є формування студентами комплексів фізичних вправ при різних патологічних процесах, опитування студентів, виконання фізичних вправ, тестів й інші.

Самостійна робота студентів, яка передбачена робочою навчальною програмою поряд з практичними заняттями контролюється під час поточного контролю. Форма підсумкового контролю – залік.

Критерії оцінювання. Залік отримують студенти після завершення викладання навчальної дисципліни, які повністю виконали вимоги передбачені навчальною програмою. Успішність студентів III курсу оцінюється за традиційною 4-ри бальною шкалою. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені навчальною програмою. Студент має отримати оцінку з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути

стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали.

10. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу.

10.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (національною), при цьому враховуються усі види робіт, передбачені програмою дисципліни. Студент має отримати оцінку з кожної теми для подальшої конвертації оцінок у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою.

11. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік. Семестровий залік з дисциплін проводиться після закінчення її вивчення, до початку екзаменаційної сесії.

12. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти *Для дисциплін формою підсумкового контролю яких є залік:*

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни становить 120 балів.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 200}{5}$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком.

4-бальна шкала	200- бальна шкал	4- бальна шкала	200- бальна шкал	4-бальна шкала	200- бальна шкал	4-бальна шкала	200- бальна шкал
-------------------	------------------------	-----------------------	------------------------	-------------------	------------------------	-------------------	------------------------

5	200	4.45	178	3.92	157	3.37	135
4.97	199	4.42	177	3.89	156	3.35	134
4.95	198	4.4	176	3.87	155	3.32	133
4.92	197	4.37	175	3.84	154	3.3	132
4.9	196	4.35	174	3.82	153	3.27	131
4.87	195	4.32	173	3.79	152	3.25	130
4.85	194	4.3	172	3.77	151	3.22	129
4.82	193	4.27	171	3.74	150	3.2	128
4.8	192	4.24	170	3.72	149	3.17	127
4.77	191	4.22	169	3.7	148	3.15	126
4.75	190	4.19	168	3.67	147	3.12	125
4.72	189	4.17	167	3.65	146	3.1	124
4.7	188	4.14	166	3.62	145	3.07	123
4.67	187	4.12	165	3.57	143	3.02	121
4.65	186	4.09	164	3.55	142	3	120
4.62	185	4.07	163	3.52	141	Менше 3	Недос-татнь
4.6	184	4.04	162	3.5	140		
4.57	183	4.02	161	3.47	139		
4.52	181	3.99	160	3.45	138		
4.5	180	3.97	159	3.42	137		
4.47	179	3.94	158	3.4	136		

Ранжування з присвоєнням оцінок „А”, „В”, „С”, „D”, „Е” проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Студенти, які одержали оцінки FX, F («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Студенти з оцінкою FX після перекладання автоматично отримують бал „Е”.

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

13. Методичне забезпечення: плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, тести поточного студентів, кистьові динамометри, сантиметрові стрічки, спірометри, підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації, методичні вказівки і т.ін.

14. ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / [Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчук, Д.В. Вакуленко, та ін.]; за заг. ред. Л.О Вакуленко, ВВ Клапчука. – Тернопіль: ТДМУ, 2019.- 372 с.
2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. НеханевичА.В. Магльований [та ін.] ; за ред. проф. В. В. Абрамова та доц. О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.
3. Спортивна медицина: Підручник для студентів та лікарів / За загальною редакцією проф. В.М. Сокрута – Донецьк: «Каштан», 2013. – 472 с.

4. Магльований А, Магльована Г, Мухін Г. Основи фізичної реабілітації. Львів: Ліга-Прес; 2006.150 с. 6. Михалюк ЄЛ, Черепок ОО, Ткаліч ІВ. Фізична реабілітація при захворюваннях хребта: навч. посіб. Запоріжжя: ЗДМУ; 2016. 90 с.
5. Михалюк Є.Л., Малахова С.М., Черепок О.О., Смирнова О.Л. Фізична реабілітація та спортивна медицина в стоматології: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Є.Л.Михалюк, С.М.Малахова, О.О.Черепок, О.Л.Смирнова. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2012. – 179 с.
6. American Council of Academic Physical Therapy Clinical Education Summit Report and Recommendations. <https://www.acapt.org/docs/default-source/pdfs/clinical-education-summit-2014-final-report-1.pdf>. Accessed August 10, 2020.
7. Best Practices for Physical Therapist Clinical Education (BPPTCE) 2017 Report to the House of Delegates: Stakeholder Feedback and Recommendations. <https://www.apta.org/uploadedFiles/APTAorg/Educators/CETFEExecutiveSummary.pdf>. Accessed August 10, 2020
8. Timmerberg JF, Dole R, Silberman N, et al. Physical therapist student readiness for entrance into the first full-time clinical experience: A Delphi study. *Phys Ther.* 2019;99:131-146.

Додаткова

- Філак Я.Ф., Філак Ф.Г. Масаж і нетрадиційний масаж: підручник /Я.Ф.Філак, Ф.Г. Філак – Ужгород: ФОП Сабов А.М., - 215, - 336 с.
- International Parkinson and Movement Disorder Society (MDS). Атаксія [Інтернет] [цитовано 2019 Бер.17] Доступно на: <https://www.movementdisorders.org/MDS-Files1/Education/Patient-Education/Ataxia/pt-Handouts-Ataxia-Russian-v1.pdf> 11. Jonathan Marsden. Cerebellar ataxia. Balance, Gait, and Falls; 2018: 261-281.
- МАНЛОВАНУЙ АНАТОЛІЙ, ГРІГУС ІГОР, КУНІНЕТИ ОЛГА [et al.]. Formation of the mental component of the personality structure using physical activity / ANATOLIY MAHLOVANYIY , IGOR GRIGUS, OLGA KUNYNETS [et al.] // *Journal of Physical Education and Sport* ® (JPES), Vol 21 (Suppl. issue 5), Art 406 pp 3053 – 3059, Oct 2021 online ISSN: 2247 - 806X; p-ISSN: 2247 – 8051; ISSN - L = 2247 - 8051 с JPES Published online: October 30, 2021 (Accepted for publication October 15, 2021) DOI:10.7752/jpes.2021.s5406
- Foundations of the physical rehabilitation in medicine / Anatoliy Mahlovanyu, Olha Kuninets, Igor Grygus // *Фізична терапія, здоров'я, фізична культура та педагогіка : монографія . Fizjoterapia, zdrowie, kultura fizyczna i pedagogika : monografia. – Рівне : НУВГП, 2021. – С. 147 – 175*
- GUZII OKSANA, ROMANCHUK ALEXANDER, MAHLOVANYI ANATOLIY, TRACH VOLODYMYR. Post-loading dynamics of beat-to-beat blood pressure variability in highly trained athletes during sympathetic and parasympathetic overstrain formation / OKSANA GUZII, ALEXANDER ROMANCHUK, ANATOLIY
- MAHLOVANYI, VOLODYMYR TRACH // *Journal of Physical Education and Sport* DOI:10.7752/jpes.2021.05350 Published online: September 30, 2021 (Accepted for publication September 15, 2021) (JPES), Vol. 21 (5), Art 350, pp. 2622 - 2632, September 2021 online ISSN: 2247 - 806X; p-ISSN: 2247 – 8051; ISSN - L = 2247 - 8051 © JPES
- Mahlovanyu A. Physical rehabilitation and thermoregulatory processes in athletea with disabilities // Т. Prystupa, R. Rudenko, A. Mahlovanyu, O. Shuyan / *Journal of Physical Education and Sport* ®. - 2015. - P. 730-735
- Магльований А.В. Частота травми голови та обличчя залежно від виду спорту, механізм та профілактика / Є. Н. Приступа, А. В. Магльований, Д. С. Аветіков, В. В. Панькевич, С. В. Уштан // [Клінічна хірургія](#). - 2017. - № 10. - С. 70–73.

zakon.rada.gov.ua/go/1556-18
<http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248719473>
<http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248719427>
dsmsu.gov.ua/index/ua/material/16894
sportbuk.com/.../proekt-novoho-zakonu-ukraji...
<http://uareferat.com>
<http://www.lnu.edu.ua/faculty/sport/img>
mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/19_4.pd
elibrary.kubg.edu.ua/.../Lyashenko_Tumanova
www.sworld.com.ua/index.php/ru/pedagogy.../18194-213-923
<http://lp.edu.ua/node/1347>
zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-06
ua.textreferat.com/referat-664.html
www.ukrreferat.com/index.php?referat=61901
elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/883
nbuv.gov.ua/.../VchdpuPN_2013_112(1)_24
studme.com.ua/.../programmno-normativnye_o...